

Kimmo Kiljunen sd

Kirjallinen kysymys edunvalvontavaltuutuksesta Suomi.fi-verkopalvelussa

Eduskunnan puhemiehelle

Vuoden 2019 lopussa Suomessa oli Tilastokeskuksen väestörakennetilaston mukaan 874 314 yli 70-vuotiasta. Myös omaishoitajien määrä on kasvanut, etenkin 68—87-vuotiaiden ikäryhmässä. Omaishoitajana on yleensä puoliso, ja huolenpito perustuu vuosikymmenten mittaiseen läheiseen suhteeseen ja välittämiseen. Omaishoidettavista suurin osa on muistisairaita, joiden hoitaminen on ympärivuorokautista ja kotiin sidottua. Monet pariskunnat ovat varautuneet terveyden heikkenemiseen ja ikääntymiseen tekemällä jo ennakolta keskinäisen edunvalvontavaltuutuksen, jotta mm. pankki- ja terveystasoioiden hoitaminen sujuisi koko elämän ajan.

Edunvalvontavaltuutusta koskeva laki (Laki edunvalvontavaltuutuksesta) on ollut voimassa vuodesta 2007. Valtuutusta pidetään mediassa ja sähköisten asiointipalveluiden sivustoilla suositeltavana keinona suojata ihmisen etua silloin, kun hän ei heikentyneen terveyden takia enää kykene hoitamaan asioitaan. Valtuutusta pidetään hyvänä etenkin siksi, että se perustuu valtuuttajan ja valtuutetun väliseen luottamukseen.

Keskinäisessä edunvalvontavaltuutuksessa puoliset laativat toisilleen kirjallisen valtuutuksen määrittelemiensä asioiden hoitamiseksi. Valtuutus tulee virallisesti voimaan, kun Digi- ja väestötietovirasto DVV on sen vahvistanut. Tämän myötä valtuutuksen tehneille on syntynyt kuva, että valtuutettu pystyy sujuvasti hoitamaan valtuuttajan asioita sähköisesti tämän puolesta asiointipalveluissa. Suomi.fi-sivustolla todetaan, että "Suomi.fi-valtuuksissa henkilö voi valtuuttaa toisen henkilön asioimaan puolestaan valitsemissaan asioissa" ja että "Henkilön asioidessa toisen puolesta sähköisessä asiointipalvelussa, tekee asiointipalvelu automaattisen kyselyn Suomi.fi-valtuuksiin. Tiedot haetaan perustietorekistereistä (väestötietojärjestelmä ja holhousasioiden rekisteri) ja/tai valtuusrekisteristä." Palvelusivustolta ei kuitenkaan käy ilmi se, että puolesta asiointi ei mahdollista tavanomaisten terveystasoioiden, kuten koronarokotusajan, varaamista valtuuttajalle.

Käyttäjien kannalta sähköisten palveluiden onnistumista mitataan niiden saatavuuden paranemisella ja käyttäjien arjen helpottumisella. Palveluiden toimivuus on ensisijaisen tärkeää esimerkiksi, kun hoivattavana on ympärivuorokautista, aikaa ja voimavaroja vaativaa Alzheimer-tautia sairastava puoliso. Turvallisuuden lisäämiseksi monet eläkeikä lähestyvät ovat hankkineet edunvalvontavaltuutuksen lakimiesten maksullisista palveluista. Oikeutetusti he kokevat rahojen menneen hukkaan, jos valtuutuksen virallinen vahvistaminen ei edistäkään sujuvampaa asiointia.

Kirjallinen kysymys KK 177/2021 vp

Edunvalvontavaltuutus on oikeustoimi valtuuttajan tahdon varmistamiseksi valtuutetulle. Olen-
naista on, että valtuutus helpottaa valtuuttajan asioiden hoitoa siten kuin hän on määritellyt. Re-
kistereistä ja sähköisistä asiointipalveluista vastaavien on kyettävä saamaan rekisteritiedot järjes-
telmien hyödynnettäviksi siten, että ne aidosti palvelevat ihmisiä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen
ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

*Miten varmistetaan se, että edunvalvontavaltuutus mahdollistaa puolesta asioinnin valtuu-
tetun terveysasioiden hoitamisessa Suomi.fi-palvelussa,*

*milloin edunvalvontavaltuutuksen tiedot ja päätökset kyetään tuottamaan Suomi.fi-val-
tuuksien hyödynnettäviksi ja*

*tulisiko neuvontaa edunvalvontavaltuutuksista lisätä, jotta käyttäjät voivat arvioida val-
tuutuksen seurauksia?*

Helsingissä 26.3.2021

Kimmo Kiljunen sd